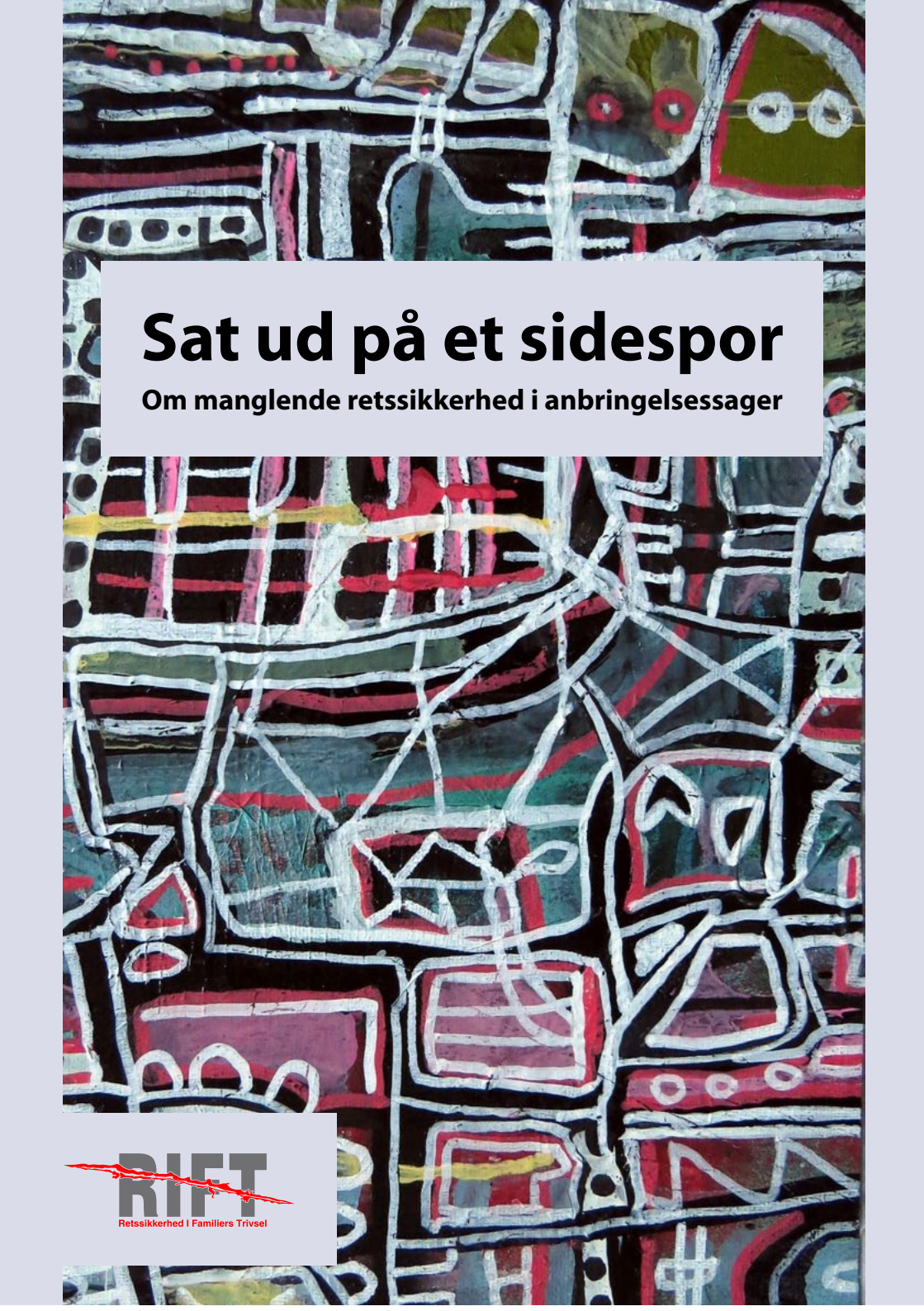

Sat ud på et sidespor

Om manglende retssikkerhed i anbringelsessager

Forord

Som praktikere (§54-støttepersoner) og som udsatte forældre (i foreningen RIFT) oplever vi dagligt eksempler på, at sagsbehandlingen på børne-ungeområdet hverken fagligt eller retssikkerhedsmæssigt lever op til lovgivningens tekst eller intentioner.

Praksisundersøgelser fra Ankestyrelsen, Rigsrevisionens rapport fra 2015 og senest Statsrevisorernes skarpe kritik fra august 2016 peger på det samme.

Hvad gør vi? Hvor er problemernes kerne på dette komplicerede felt? For at analysere og finde løsninger, må man kende problemerne og deres omfang.

Denne case-samling giver eksempler på faglige og retssikkerhedsmæssige problemer i systemets møde med udsatte forældre.

Barnets reform tolkes desværre i vid udstrækning i den daglige praksis ved opstilling af en falsk modstilling mellem det at hjælpe og støtte børn og unge, og det også at støtte, udvikle og behandle deres forældre ordentligt.

Med eksemplerne i denne case-samling vil vi gerne medvirke til at komme denne falske modstilling til livs.

Vi har aldrig mødt forældre, der ikke ville deres børn det bedste.

Vi har mødt en del forældre, der ikke umiddelbart magter at give deres børn det, de har brug for, og vi møder dagligt forældre, der ikke får hjælp og støtte nok til at arbejde med at blive bedre forældre til deres børn/unge.

Om det så er ift. at være fuldtidsforældre eller at være forældre til børn og unge anbragt uden for hjemmet.

Vi ved fra vores praksis, at forældrene i langt højere grad kunne være en del af løsningen, hvis man fulgte lovtekst og intentioner i Barnets Reform, som også har fokus på inddragelse og udvikling af forældrene.

Vi er opmærksomme på, at årsagen bl.a. er ressourceproblemer på forvaltningerne, og vi har stor respekt for det arbejde, forvaltningerne skal udføre. Men ressourcemangel m.m. er ikke en god nok grund til ikke at overholde loven. Vi håber, at også forvaltningerne vil vise interesse for vores konference og vores fælles problem på dette område.

Eksempelsamlingen og kommentarer opsummerer dele af vore erfaringer fra virke som støttepersoner § 54 i hhv. 14 år og 6 år og dermed fra indgående kendskab til 80 sager.

Eksemplerne er disponeret, så de tilnærmelsesvist følger sagsbehandlingen i en børnesag. Vi har dokumentation for alle eksempler (sagsakter og lignende). Eksemplerne er desværre kun toppen af vores isbjerg af eksempler, vi kunne bringe.

Vi har ikke systematisk sat henvisninger til lov og vejledning ind, da vi regner med, at de fleste læsere har kendskab til loven (Lov om Social Service (især kapitel 11) og Vejledning om særlig støtte til børn, unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til Serviceloven)).

Foreningen RIFT ved
Rikke Skovgaard-Bech, § 54 støtteperson
Susanne Munck, § 54 støtteperson
December 2016

Oversigt over eksemplerne på problematisk sagsbehandling - uddybes de kommende sider

1. **At bede om hjælp og havne i en retssag:** *Henstillinger fra Børne-ungeudvalget om at giv hjælp og støtte i hjemmet følges ikke.*
2. **Underretninger:** *Drastiske formandsbeslutninger og akutanbringelser, som senere underkendes.*
3. **Børnefaglig undersøgelse:** *Overfladiske, hurtigt udarbejdede fagligt mangelfulde § 50-undersøgelser.*
4. **Forældrekompetenceundersøgelse:** *Metodefrihed og stempeling: Forældrekompetenceundersøgelsen tillægges ofte meget stor vægt - men vi kender til mange eksempler på, at 2 forskellige psykologer når til meget forskellige anbefalinger.*
5. **Match af anbringelsessted:** *Svære, begrænsede valg, manglen på hensyn til geografi og kultur m.m.*
6. **"Samtykke" til anbringelse:** *"Hvis I giver samtykke får I 4 timers samvær..."*
7. **Handleplan for anbringelsen og klager oversagsbehandlingen:** *Eksempler på mangel på opfølgning og revidering af handleplan inklusive manglende tilsyn og samtale med barnet. Og uden reel klagemulighed.*
8. **Fastsættelse af samvær:** *Manglende fagligt perspektiv i vurderinger om rammer for og omfang af samvær. Lang svartid i Ankestyrelsen.*
9. **Rammer for samvær:** *Når støttet samvær fungerer som overvåget.*
10. **Forældrehandleplan:** *Kvalificeret, lovpligtig forældrehandleplan er en sjældenhed.*
11. **Manglende inddragelse af forældrene:** *Ofte nedprioriteres både inddragelse af biologiske forældre og etableringen af samarbejdet mellem anbringelsessted og forældre.*
12. **Børnesamtaler:** *Mangelfuld sagsbehandling og nedprioritering vedrørende børnesamtaler.*
13. **Løbende sagsbehandling:** *Mangler i den lovpligtige sagsbehandling – uden konsekvenser for kommunen. Og uden reel klagemulighed.*
14. **Hjemgivelser/Hjemgivelsesplaner:** *Eksempler på manglende udarbejdelse af hjemgivelsesplaner og mangler i efterlevelsen af hjemgivelsesplaner.*

1. At bede om hjælp og havne i en retssag

Henstillinger fra Børne-ungeudvalget om at give hjælp og støtte i hjemmet følges ikke

Børn	Børneflok mellem 1 og 16 år på anbringelsestidspunktet.
Forældre	Par i 30'erne, far arbejder, mor kontanthjælp.

Et forældrepar beder kommunen om hjælp til deres børneflok. De er i en situation, hvor de midlertidigt har afbrudt deres samliv, og hvor der er problemer med børnenes skole og med at bo i et hus, hvor varmen ikke fungerer.

Kommunen får fokus på situationen og bliver så bekymret, at de indstiller til B og U til anbringelse.

Forældrene får i samarbejde med deres advokat afholdt møder med forvaltningen om netværksanbringelser med samtykke af en del af børnene. B og U følger ikke indstillingen til anbringelse af alle børn, men vælger at den anden del af børnene kan blive i hjemmet, hvis der sættes ind med støtte til familien.

Forældreparret genoptager deres samliv, da de nu har mulighed for at overskue deres liv og de flytter til en anden kommune, hvor de har større mulighed for at leje en bedre bolig.

De betrygges om, at den ene kommune underretter den anden om den hjælp og støtte, de har brug for, samtidig med, at de selv henvender sig på forvaltningen i den nye kommune med deres behov for hjælp og støtte.

Der kommer trods rykkere ikke gang i hjælp og støtte. Så kommer der underretninger fra skoler og børnehaver om vanskeligheder med nogle af børnene.

Herefter anbringes resten af børnene, og familien står tilbage med et meget ambivalent forhold til det at få hjælp og støtte af systemet/kommunen.

Kommentarer

Vi oplever desværre ofte, at der ikke er sat ind med den tilstrækkelige hjælp og støtte inden forholdene eskalerer, så der kommer underretninger og sagen kommer for Børne-ungeudvalget, som tager stilling til den aktuelle situation og afgør, at der skal anbringes. Med den begrundelse, at det vurderes, at der er åbenbar risiko for, at barnet/den unge lider skade pga. utilstrækkelig omsorg for og behandling af barnet ved ophold i hjemmet. Der begrundes oftest videre med, at problemet ikke kan løses under opholdet i hjemmet.

Vi oplever ofte, at når forældrenes advokat så peger på, at man ikke har prøvet tilstrækkeligt med mindre indgribende indsatser, så henvises der til, at forvaltningen "hår prøvet alt". Dette uden at der tages stilling til langsommelig sagsbehandling eller faglighed og omfang af den indsats, der henvises til.

I eksemplet ovenfor satte forvaltningen - på baggrund af underretninger - ind med et konsulentfirma som, uden opdrag kendt af forældrene, om morgenen var hos familien nogle timer. Denne indsats kom lang tid efter at forældre og forrige bopælskommune havde påpeget hjælpebehov. Firmaet observerede og beskrev mere end at give støtte, råd og vejledning og var tydeligvis en kontrolinstans snarere end reel støtte til børn og forældre.

2. Underretninger

Drastiske formandsbeslutninger og akutanbringelser

Børn	Pige 3 år, med anden etnisk baggrund end dansk, født for tidligt og med senfølge af dette.
Forældre	Par med anden etnisk baggrund end dansk, far i 60'erne, pensionist, med funktionsnedsættelse som følge af hjerneblødning, mor i 40'erne familiesammenført til far et par år inden graviditeten, driver kiosk i samarbejde med far.

Der underrettes da moren indlægges akut på sygehuset med hjerteproblemer og pigen næste dag afleveres af sin onkel og har tis i bleen. Samt fremstår som værende utryg og ked af det.

Pigen anbringes med en formandsbeslutning i en akut-plejefamilie.

Formandsbeslutningen underkendes i B og U på det retsmøde, der følger en uge efter, og pigen bringes hjem til sin mor.

Konteksten for denne underretning er, at der op til underretningen har været et anstrengt samarbejde mellem moren, som på baggrund af den meget tidlige fødsel var kronisk bekymret for sin lille pige og personalet i institutionen, der skulle stå for inklusionen af pigen i en skærmet enhed i en almindelig vuggestue.

Der var mange misforståelser herunder sproglige misforståelser i samarbejdet.

Akutanbringelsen skaber stor utryghed i familien med store problemer til følge.

Kommentar

Dette er et eksempel på, at der ofte ikke skelnes mellem bekymring og underretning, og det kan tænkes, at institutionen/forvaltningen kunne have drøftet deres bekymring med familien og det kan tænkes, at en langt mindre indgribende foranstaltning kunne have afhjulpet i situationen.

3. Børnefaglig undersøgelse

Overfladiske, hurtigt udarbejdede og fagligt utilstrækkelige undersøgelser

Børn	Pige på 4 og dreng på 9 år.
Forældre	Enlig mor til 2 børn midt i 30'erne, i job indtil hun rammes af psykisk sygdom.

En mor til to mindreårige børn udvikler psykose og indlægges.

I den forbindelse er børnene overdraget til deres far, hvilket bekymrer morforældrene, hvorfor forvaltningen kontaktes.

Efter besøg hos faderen giver han samtykke til anbringelse under moderens indlæggelse.

Efter tre måneder er hun klar til udskrivelse og ønsker børnene hjemgivet.

Forvaltningen fastholder at der først skal udarbejdes en § 50 undersøgelse, hvilket begge forældre indvilliger i at samarbejde om.

Moderen indkaldes til møde, hvor sagsbehandleren har afsat en time til at komme igennem en række på ca. tyve spørgsmål til moderen.

Da timen er gået, har de kun nået 6 af spørgsmålene.

Sagsbehandleren beder moderen om at tage de resterende med hjem, og fremsende disse på skrift, gerne via mail, således at hun kan kopiere det direkte ind i undersøgelsen.

Undersøgelsen samt statusbeskrivelser fra anbringelsesstedet giver efterfølgende grundlag til at indgive sagerne for B og U udvalget, som følger forvaltningens indstilling til anbringelse med genbehandlingsfrist på 2 år.

Børn	Ufødt barn, anbringes fra fødslen.
Forældre	Par, far er først i tyverne, kontanthjælpsmodtager, mor førtids-pensionist pga. fysisk handicap.

Parret henvender sig i foråret til kommunen, om at de er gravide. De har termin i efteråret, men vil være på forkant med spørgsmål om hjælpe-støttemuligheder herunder ifm til mors handicap.

Børne-ungeforvaltningen og handicapforvaltningen sender henover sommeren sagen frem og tilbage mellem hinanden og først i sensommeren påbegyndes en § 50 undersøgelse.

§ 50-undersøgelsen består af 3 samtaler med de kommende forældre samt indhentning af papirer.

Papirerne er op til 3-4 år gamle og udarbejdet i andre sammenhænge. Test i disse papirer viser forældrene med kognitive vanskeligheder. IQ på ca. 70.

§ 50 undersøgelsen citerer i flæng Kvello og Susan Hartz som faglig begrundelse for, at dette forældrepar ikke vil kunne tage vare på det kommende barn. Uden på nogen måde – heller ikke på nuværende tidspunkt 1 år efter anbringelsen – at have undersøgt parrets forældrekompetencer ift. det konkrete barn.

Kommentar

Vi oplever, at børnefaglige undersøgelser er af yderst svingende kvalitet.

4. Forældrekompetenceundersøgelse

Forældrekompetenceundersøgelsen tillægges ofte meget stor vægt- men vi kender til mange eksempler på, at 2 forskellige psykologer når til meget forskellige anbefalinger

Børn	Pige 3 år, med anden etnisk baggrund end dansk, født for tidligt og med senfølger af dette.
Forældre	Par med anden etnisk baggrund end dansk, far i 60'erne, pensionist, med funktionsnedsættelse som følge af hjerneblødning, mor i 40'erne familiesammenført til far et par år inden graviditeten, driver kiosk i samarbejde med far.

En 3 årig pige med senfølger pga. for tidlig fødsel får udfordringer, da hun starter i institution, ligesom samarbejdet mellem forældre og institution bliver anstrengt og på et tidspunkt anbringes pigen akut, men hjemgives efter 1 uge (jf. omtalt pkt. 2 underretninger).

Der udarbejdes efterfølgende § 50 undersøgelse og som del af denne foretages en forældrekompetenceundersøgelse.

Forældrekompetenceundersøgelsen gennemføres, mens familien er meget påvirket af akutanbringelsen og hvor pigen, trods behov for skærmning skal pendle mellem hjem, børnehave og familieinstitution, der skal kigge på morens evne til at modtage læring.

Forældrekompetenceundersøgelsen har fokus på tilknytningsproblemer og der anbringes ud fra formodninger om, at moren ikke kan udvikle sig nok ift. barnets behov.

Pigen anbringes i en - dansk - plejefamilie 100 km fra biologisk familie.

3 år senere udarbejdes en ny forældrekompetenceundersøgelse. Her sættes moren og pigens relation i højere grad ind i en kontekst med hensyn til både pigens særlige vanskeligheder, kulturelle forskelle m.m. og det konkluderes, at moren med hjælp og støtte vurderes at kunne være primær omsorgsperson for pigen.

Forvaltningen hjemgiver pigen.

Kommentarer

Dette er et af mange eksempler på, at 2 forskellige psykologundersøgelser med forskellig teoribaggrund, metodebrug osv. kan give helt modsatrettede anbefalinger. Godt nok er der i dette eksempel gået nogle år og sket nogle udviklinger.

Men først og fremmest er der tale om forskellige måder at anskue moren og pigen på.

Der er ingen lovkrav om forældrekompetenceundersøgelser, kun vejledende retningslinjer.

5. Match af anbringelsessted

Svære, begrænsede valg, manglen på hensyn til geografi og kultur m.m.

Børn	Ufødt barn.
Forældre	Par i midten af 30'erne. Faren selvstændig erhvervsdrivende, moren på kontanthjælp.

En forvaltning ønsker at anbringe et barn i forlængelse af fødsel pga. en forældrekompetenceundersøgelse udarbejdet under graviditeten.

Forældrene giver ikke samtykke til dette. Forvaltningen tilbyder forældrene at møde to forskellige plejefamilier, der er vurderet som egnede for det kommende barn.

Den ene plejefamilie er bosiddende en time fra forældrenes bopæl. Den anden med en rejsetid fra forældrenes bopæl til plejefamiliens kommune af en varighed på 4 ½ time. En rejse med tog, bus og færge. Forældrene besøger den første. Et venligt par, men forældrenes bekymres over at parret ikke selv har børn og ikke tidligere har haft plejebørn. Derudover er de af anden herkomst end dansk og praktiserende muslimer.

Parret vælger dog dette par, i så fald deres barn bliver tvangsanbragt, da de ikke kan overskue, hvordan det vil være dem muligt at have samvær, hvis deres barn anbringes langt væk fra dem. Sideløbende har forældreparret ytret ønske om, at der kunne anbringes hos en onkel og dennes kone, hvilket forvaltningen hele tiden har afvist.

Kommentar

Dette eksempel er et af mange eksempler vi kender på, at der af forvaltningernes findes plejefamilier langt væk fra biologiske forældre, og dels at der afvises at undersøge muligheden for netværksanbringelse - ligesom vi ofte oplever, at der ved valg af plejefamilie ikke tages hensyn til sproglig, kulturel og religiøs baggrund.

6. Samtykke til anbringelse

Hvis du giver samtykke kan du få 4 timer med dit barn efter fødselen

Børn	Ufødt barn.
Forældre	Par i slutningen af 20'erne, faren arbejder, moren på førtidspension.

Forvaltningen har modtaget en underretning vedr. et par, der venter deres første barn.

Efter forelæggelse af denne overfor parret, udarbejdes der en § 50 undersøgelse og derefter en forældrekompetenceundersøgelse.

Pga. denne orienteres parret om, at forvaltningen mener at deres barn skal anbringes.

De orienteres om, at de har tre dage til at give samtykke til dette, og at de vil få to timer sammen med deres barn inden det overdrages til en plejefamilie.

I fald de ikke giver samtykke, vil barnet blive anbragt ved tvang straks efter fødslen.

Derudover oplyses de om, at de vil få mere samvær efter anbringelsen, hvis de samtykker, da det betragtes som samarbejde, hvilket vil give dem retten til mere samvær end ved en tvangsanbringelse.

Umiddelbart giver parret samtykke til anbringelsen.

En uge senere meddeler de sagsbehandleren via mail, at de tilbagetrækker samtykket, da de ikke mener at deres kommende barn skal anbringes.

En time senere modtager de et telefonopkald fra sagsbehandleren. Denne spørger om de ikke kan lave en aftale, hvilken skulle være, at de fortsat giver samtykke til anbringelse, og at de så vil få 4 timer sammen med barnet inden det overdrages til plejeforældrene. Parret afslår.

1½ time efter fødsel ankommer forvaltningen på fødegangen med en formandsbeslutning, og efter yderligere en ½ time er barnet overdraget.

Kommentar

Vi oplever mange eksempler på, at forældrene giver samtykke på baggrund af fejlinformation fra forvaltningen om f.eks. at opnå bedre samværsvilkår, mulighed for bedre inddragelse m.m., hvis de giver samtykke. Dette bl.a. som en konsekvens af, at man ikke kan få tildelt advokatbistand på dette tidspunkt vedrørende spørgsmålet om samtykke.

7. Handleplan for anbringelsen klager over sagsbehandlingen

Eksempel på mangel på opfølgning og revidering af handleplan det første år i en anbringelse inklusive manglende tilsyn og samtale med barnet. Og uden reel klagemulighed.

Børn	Dreng 3 år, anbragt som 2 årig.
Forældre	Enlig mor i 30'erne med anden baggrund end dansk, kontant-hjælpsmodtager.

Fra drengen anbringes på institution marts 2015, til kommunen har fundet plejefamilie til drengen februar 2016 er handleplanen ikke blevet revideret.

Der har ikke været opfølgning hverken efter 3 måneder eller 6 måneder. Sagsbehandleren har ikke været på tilsynsbesøg eller afholdt børnesamtale med drengen, før sagsbehandleren omkring januar - februar 2016 har samtaler med drengen om nedsat samvær med hans mor og om flytningen til plejefamilien.

Den reviderede handleplan udarbejdes først i forbindelse med at sagen i marts 2016 skal for Børne-ungeudvalget.

Moren har sommeren 2015 klaget til borgmesteren over bl.a. den manglende opfølgning/revidering af handleplanen. På vegne af borgmesteren beklager direktøren på børneområdet dette og lover, at handleplanen vil blive revideret "straks når sagsbehandler kommer fra sommerferie". Der afholdes i hele perioden ingen møder med deltagelse af sagsbehandler, institution og mor, selvom både institution og mor flere gange beder om det.

Drengen flyttes til plejefamilie i foråret 2016, men denne anbringelse bryder sammen og drengen er nu tilbage på i institutionen på 5. måned.

Kommentarer

Det er vores erfaring, at lovgivningen om opfølgning og revidering af handleplanen overholdes i mange sager.

Men vi oplever desværre også eksempler på, at det ikke sker og at manglen ikke får konsekvenser for kommunen. Vi har flere eksempler på, at der ikke kommer noget ud af at klage over sagsbehandlingen, og at hvis der klages videre til ombudsmanden,

peger denne på de løfter, der gives i svaret på borgmesterklagen og afslutter sagen med ikke at kunne gøre yderligere.

Handleplaner er ikke kun et stykke papir, men skal jo gerne være symptom på/ dokumentation for faglige og levende processer i sagen.

Så det har meget stor betydning for både børn, unge og forældre og andre involverede, at der foreligger kvalificerede handleplaner. Desværre ser vi ofte mangelfulde, hurtigt udarbejdede handleplaner uden angivelse af konkrete mål, indsatser og evaluering.

Mange forældre lever således i bekymring for og usikkerhed om, hvilke indsatser der er i gang for deres barn, og om hvor vidt indsatserne er tilstrækkelige osv.

8. Fastsættelse af samvær

Eksempler på manglende fagligt perspektiv i vurderinger om rammer for og omfang af samvær. Lang svartid i Ankestyrelsen.

Børn	Dreng 7 år anbragt ca. 3 måneder gammel .
Forældre	Par i 30'erne. Far i arbejde, mor på kontanthjælp.

Fra start er der samvær hver anden uge på 4 timer fra 15-19 om fredagen mhp at kunne spise sammen.

Da drengen starter i skole, mener forvaltningen, at man skal nedsætte samvær til 2 timer. Forældrene indvilger mhp at det sættes op igen i løbet af nogle måneder.

Forældrene ønsker således efter ca. 3 måneder at få de 4 timer tilbage, understøttet af samværskonsulent, som mener, at drengen mangler de sidste 2 timer, herunder at spise med forældrene.

Men der er enighed om, at drengen om fredagen vil være for træt til at blive i samvær så sent, så det vil være bedre i weekenden.

Dette modsætter plejemoren sig mhp at drengen har brug for 2 dage med ro.

Kommentar

Vi oplever ofte at der prioriteres med større hensyn til plejeforældre og deres syn på barnets tarv end til relations-udviklingen imellem biologiske forældre og barn.

Børn 2 piger 8 år og 10 år , har været anbragt i ca. 3 år.
Forældre Par i slutningen af 40'erne.

En forvaltning indkalder et forældrepar til to anbragte piger til partshøring i forbindelse med ændring af samværet. Samværet består på daværende af 2 timer hveranden uge. Sagsbehandleren fremlægger, at hun ønsker at nedsætte samværet til 1 gang pr. måned, da pigerne er inde i et forløb, hvor der kræves meget af dem.

Forældrene indvilliger i dette, imod at samværet vil have en varighed af 4 timer, hvilket sagsbehandler siger ja til.

Ved modtagelse af samværsplanen er der truffet afgørelse om samvær 1 gang hver 4. uge af 2 times varighed.

Kommentarer

Vi oplever ofte at omfanget af samvær fastholdes eller nedsættes uden tilstrækkelige faglige begrundelser. Herunder oplever vi ofte, at omfanget og rammer for samvær nedsættes eller fastholdes udelukkende begrundet i barnets reaktioner efter samvær, uden at der har været foretaget en kvalificeret, perspektiverende faglig analyse.

Når forældrene anker over dette og anken sendes videre til ankestyrelsen, er der en lang sagsbehandlingstid. Forældre kan således opleve sent på foråret at modtager ankestyrelsen hjemvisning af kommunens afgørelser om julesamvær. Men det er jo for sent. I nogle tilfælde reagerer Ankestyrelsen på manglende faglige begrundelser eller manglende børnesamtale, men vi oplever desværre ofte at Ankestyrelsen stadfæster afgørelser, der ikke er tilstrækkeligt fagligt begrundede.

9. Rammer for det støttede samvær

Når støttet samvær fungerer som overvåget

Børn	Piger 10 og 12 år, anbragt de sidste ca. 3 år.
Forældre	Fraskilt par i 40'erne, far arbejder, mor på kontanthjælp.

Pigerne er tvangsanbragt og der er fra start overvåget samvær 1 time hver 4. uge. Da forvaltningen ifm. genbehandlingen af anbringelsen og det overvågede samvær partshører forældrene, samtykker disse både til anbringelsen og til støttet samvær.

Herefter er der sagsbehandlerskift.

Da der 7 måneder senere afholdes statusmøde, viser det sig, at hverken sagsbehandler, familieplejekonsulent eller plejeforældre er bekendt med, at samværet nu er støttet og ikke overvåget.

Da sagsbehandler efterfølgende tager kontakt til samværskonsulenten, viser det sig at heller ikke samværskonsulenten er klar over, at der nu er tale om støttet samvær.

Kommentarer

Vi oplever desværre meget ofte, at der ikke skelnes mellem overvåget og støttet samvær.

Dette kan have meget store konsekvenser for udviklingen i sagen og i relationen mellem børn og forældre.

Hvis ikke det støttede samvær defineres og det aftales, hvordan og ud fra hvilke fokuspunkter forældrene skal støttes og evalueres, fungerer det mere som kontrol end som støtte. Foruden udvikling af relationen - når det er til gavn for barnet og den unge - er samværet et vigtigt omdrejningspunkt i udviklingen af forældreenvnen under anbringelsen.

Det er vores erfaring, at de allerfleste forældre ønsker at blive kvalificeret støttet og guidet i dette. Det er desværre også vores erfaring, at der ofte ikke gives tilstrækkeligt gode fagligt definerede rammer for denne udviklingsmulighed.

10. Forældrehandleplan

Kvalificeret, lovpligtig forældrehandleplan er en sjældenhed

Børn	Dreng 5 år, anbragt fra sin 3. måned.
Forældre	Enlig mor midt 20'erne, under uddannelse.

Moren får udarbejdet en ny forældrekompetenceundersøgelse, da både hun og forvaltningen oplever at hun har udviklet sig.

Denne kommer med nogle meget specifikke beskrivelser om, at mor har udviklingspotentialer.

Mor beder om at få det indskrevet i sin forældrehandleplan, så der løbende kan evalueres på om hun når sine mål.

Sagsbehandleren udarbejder denne, og skriver at mor alene eller sammen med § 54 støttepersonen har ansvaret for at målene opnåes.

Moren anmoder om terapi, familiehandling eller lignende, hvilket afslås, og der henvises til § 54 støttepersonen, hvilken mor er tildelt 4 timer månedligt.

Kommentarer

Vi oplever desværre, at det mere er reglen end undtagelsen, at der ikke foreligger en forældrehandleplan. Samt at forældrehandleplanen - hvor forældrene får opnået, at den udarbejdes - er meget mangelfuld.

Vi har kigget på 22 igangværende sager mhp en hurtig statistik:

I 2 sager havde forvaltningen "af sig selv" udarbejdet en forældrehandleplan, i de øvrige 20 har forældrene – fordi støtteperson eller advokat har været opmærksom på det – bedt om udarbejdelsen af en plan.

Heraf har 15 forældre nu en plan, mens de 5 fortsat venter, selvom det er flere år siden, de bad om det.

Vi har erfaring med, at når der endelig foreligger en plan, er den ofte af dårlig kvalitet.

Kun meget få af forældrehandleplanerne lever op til det, man må forvente af en handleplan: Angivelse af klare konkrete mål, med angivelse af indsatser og ansvarlige for at nå målene samt om, hvordan der evalueres.

Af de 17 planer er det kun 1 enkelt, der lever op til dette.

11. Manglende inddragelse af og samarbejde med forældrene

Ofte nedprioriteres både inddragelse af biologiske forældre og etableringen af samarbejdet mellem anbringelsessted og forældre.

Børn	Drenge på 11 og 15 år, der er diagnosticeret med autisme.
Forældre	Enlig mor i 30'erne, er i arbejde.

Begge drenge tvangsanbringes og placeres på samme institution.

Inden anbringelsen besøger mor institutionen, hvor hun oplever sig imødekommet og at personalet udviser stor interesse for den viden hun har om hendes drenge.

Men kort efter indflytning ophører dette. Ved den ugentlige telefonsamtale informeres hun stort set ikke om drengenes hverdag og trivsel.

Når hun prøver at informere om hvad drengene har fortalt hende om deres mistrivsel, afvises hun, under henvisning til at det ikke er det personalet oplever.

Kommentarer

Vi oplever ofte, at forældre til anbragte børn ikke føler sig medinddraget i deres børns hverdag.

De informeres ikke om vigtig viden, og de oplever at fagpersonale ikke er åbne overfor at forældrene kender deres børn og kan være i besiddelse af informationer, som er af stor betydning for børnenes trivsel.

Dette er en stor skam, da børnenes udviklingsmuligheder er afhængige af et tæt samarbejde og gensidig anerkendelse af hinanden.

Da forældrene ofte befinder sig i krise og sorg, bør det være personalet, der udviser overskud og interesse for at sikre det gode samarbejde og inddragelsen af forældrene.

Lov og vejledning på området angiver, at forvaltningen har ansvar for, at der etableres bedst mulige samarbejde mellem anbringelsessted og forældre.

Samt at forældrene inddrages så vidt muligt i alle børnenes forhold, herunder ift. sundhedsforhold, skolegang m.m.

Vi oplever ofte at denne inddragelse og arbejdet med at etablere samarbejde nedprioriteres. Med stor risiko for, at der skabes udviklingstruende loyalitetskonflikter i børnene.

12. Børnesamtaler

Mangelfuld sagsbehandling og nedprioritering vedrørende børnesamtaler

Børn	Dreng 14 år, anbragt i 2 år.
Forældre	Fraskilt par der mor i 40'erne, i arbejde; far i 40'erne, førtidspensionist som følge af senhjerneskade.

Drengen har via opkald til sagsbehandler bedt om en børnesamtale, hvilket ikke er blev afholdt i mere end et år.

Sagsbehandler vil gerne mødes med drengen, men beder om at han kommer til hende på forvaltningen, da hun er tidspresset.

Han indvilliger i dette og de aftaler, at han inden mødet skal lave en liste over de punkter han ønsker at tale om og fremsende denne til hende, hvilket han gør.

Da drengen ankommer til mødet orienteres han om, at hun ikke har så meget tid, hvorfor der kun er afsat en halv time til mødet. De når derfor kun to af punkterne.

Sagsbehandler lover at besøge drengen på anbringelsesstedet hurtigst muligt. Dette finder sted efter 2 måneder.

Kommentarer

Vi oplever desværre ofte - som i eksemplet - at børnesamtaler nedprioriteres og vi oplever, at hyppige sagsbehandlerskift bevirker, at børn/unge har samtaler med personer, de ikke kender og ikke er trygge ved.

Ofte holdes de lovpligtige børnesamtaler ikke.

Nogle børnesamtaler bærer præg af utilstrækkelig faglig tilgang.

Vi kender således til eksempler på, at sagsbehandleren spørger direkte og psykologisk. F.eks. spørges en 5-årig, hvad han vil sige til at komme i plejefamilie eller spørges en mindreårig, hvad han mener om at få nogle timers mindre samvær om ugen.

Når børnesamtaler ikke holdes kan det have store konsekvenser for børn, som går og tumler med, hvorfor de er anbragt. Og for forældre som oplever, at børnene gentagende henvender sig til dem om emner, som forvaltningen skal snakke med børnene om.

13. Løbende sagsbehandling

Mangler i den lovpligtige sagsbehandling – uden konsekvenser for kommunen. Og uden reel klagemulighed.

Børn	5 årig dreng, anbragt i ca. 4 år.
Forældre	Fraskilt par, midt i 40'erne, begge i arbejde.

Ved sagens 3. genbehandling følger B og U forvaltningens indstilling om fortsat anbringelse frem til det fyldte attende år.

Både drengen og hans forældre har indgivet klage og sagen behandles derfor af Ankestyrelsen. Ankestyrelsen giver B og U udvalget medhold i afgørelsen, men finder at der er et behov for en psykologisk undersøgelse af drengen, for at få afdækket, om der er behov for målrettet pædagogisk støtte.

Forvaltningen pålægges af få lavet denne undersøgelse hurtigst muligt.

Forældrene rykker flere gange sagsbehandler for, hvornår undersøgelsen påbegyndes.

Da sagen kommer for retten 8 måneder senere, er undersøgelsen ikke opstartet.

Forvaltningen er til stede under retsmødet og bliver af dommeren adspurgte til undersøgelsen. Forvaltninger udtaler at den kommer på visitation ved kommende visitations møde. Dommeren er tilfreds med denne udmelding. Der går yderligere 6 måneder før undersøgelsen er udarbejdet.

Kommentarer

Som angivet i afsnittene om forældrehandleplaner, handleplaner, børnesamtaler, rammer for samvær osv. oplever vi desværre ofte en træg og mangelfuld sagsbehandling.

Foruden på nævnte områder endvidere som i dette eksempel ift. henstillinger, lovede undersøgelser af både børn og forældre.

Som beskrevet i kommentarerne til pkt. 7, er der sjældent en reel effekt af at klage over disse mangler på sagbehandling.

14. Hjemgivelser/Hjemgivelsesplaner

Eksempler på manglende udarbejdelse af hjemgivelsesplaner og mangler i efterlevelsen af hjemgivelsesplaner.

Børn	Dreng 15 år, anbragt i 2 år.
Forældre	Enlig mor i starten af 40'erne, i arbejde.

Mor anmoder om hjemgivelse efter 2 års anbringelses med samtykke. Årsagen til dette er, at hun oplever at sønnen ikke er i trivsel.

Hun er bevidst om, at de vil have et behov for støtte ved en evt hjemgivelse. Dette i form af en kontaktperson til sønnen og familiebehandling i forhold til dem begge.

Forvaltningen udarbejder hurtigt en hjemgivelsesplan med endelig hjemgivelse 2 1/2 måned ude i fremtiden.

Af planen fremgår det, at drengen skal have tilknyttet en kontaktperson hurtigst muligt for at opbygge en relation inden flytningen til hjemmet, samt at familiebehandlingen skal påbegyndes straks, for at støtte moderen i at gøre sig så klar som muligt inden sønnen igen bor hjemme på fuld tid.

Til trods for mindst fire rykkerskrivelser fra moderens side, afholdes opstartsmødet med familiebehandlerne først to timer før søns indflytning i hjemmet.

Der går yderligere 2 måneder, før sønnen møder kontaktpersonen, som er en kvinde, dette til trods for aftale om at det skal være en mand, for at dække sønnens behov bedst muligt.

Kommentarer

Vi oplever desværre ofte sen iværksættelse af hjemgivelsesplaner eller manglende udarbejdelse af hjemgivelsesplaner. Endvidere oplever vi desværre ofte, at hjemgivelsesplaner ofte ikke bliver efterlevet.

F.eks. kan planen gå i stå, hvis ikke indsatsen godkendes af visitationsudvalget - som der ofte skal ventes på - eller der opstår problemer f.eks. kø i familiehuset ifm udførelsen af indsatsen.

For slet ikke at tale om de problemer det kan give, når der hjemgives til en anden kommune (forældres bopælskommune), og der ikke samarbejdes med den tidligere anbringende kommune og/eller ikke foreligger en klar hjemgivelsesplan. Eller hvor den nye kommune ikke følger hjemgivelsesplanen.

Som sagt i forordet, er formålet med denne case-samling at bidrage til at påpege problemerne.

Vi håber, at statsrevisorernes kritik, som vi supplerer med vores conference: "Børnesager- hvor er retsstaten" og denne samling eksempler, vil øge handlinger og bestræbelser på at komme mangler på retssikkerhed på anbringelsesområdet til livs.

Selvom vi er engagerede praktikere, og vi i Foreningen RIFT drøfter problemerne indgående, har vi ikke viden og kompetence nok til også at kunne pege på løsningerne.

Vi håber, at der fra politisk side, både statsligt og kommunalt, sættes ind med handlinger, der kan bedre retssikkerheden og fagligheden på området. Vi tror overordnet, at problemerne med overholdelse af lovens intentioner har rod i en kombination af organisatoriske problemer, ressourcemangel og utilstrækkelig faglighed.

Vi kommer på de næste sider således ikke med løsninger, men uddyber og supplerer nogle af de problemer, vi peger på med de udvalgte cases.

Det drejer sig om emner, hvor vi i særlig grad oplever problemer med retssikkerheden for forældre til anbragte – til skade for både forældre og børn og udviklingen af deres indbyrdes relation.

I foreningen RIFT har vi fokus på hele familien og som nævnt i forordet føler vi os ofte oppe imod opstillingen af en – i vore øjne falsk – modstilling mellem at sikre, hjælpe og støtte barnet/den unge og også at hjælpe og støtte forældrene.

I bogen Kampen om menneskerettigheder (antologi udkommet 2016 på Gads Forlag) beskriver én af bogens redaktører, Anette Faye Jacobsen, seniorforsker ved Institut for menneskerettigheder, den problematik. Bl.a. stiller hun spørgsmålet, hvordan vi på baggrund af FN's Børnekonvention kan følge med vore egne forventninger – og "om vi kan håndtere forholdet mellem barn, familie og myndigheder på en afbalanceret måde: Kan myndighederne sikre et værdigt liv for ethvert barn?"...

Vi er i RIFT naturligvis enige med Anette Faye Jacobsen og de mange organisationer, der kæmper for børns rettigheder med fokus på, at børn skal sikres.

Og vi er enige med hende, når hun skriver, at det er godt, at der trods fortsatte fejl og mangler i indsatsen er sket store fremskridt siden Danmark for 25 år siden tiltrådte Børnekonventionen.

Vi fremhæver Anette Faye Jakobsens indlæg, fordi hun nuancerer billedet.

Dels påpeger hun, hvordan forskning viser, at anbringelser sjældent giver ensidigt gode resultater, men at anbragte børn og unge ofte klarer sig dårligt på alle parametre.

Og dels peger Anette Faye Jakobsen på, hvorledes... *”Børnekonventionen (har) bidraget til at skabe et ulige forhold, nemlig mellem børn og deres forældre i socialt udsatte familier. Uanset at børns rettigheder er individuelle, og uanset at der ikke må gøres forskel i adgangen til menneskerettighederne, er der alligevel nogle kollektivt virkende ulighedsmekanismer, der sætter sig igennem. Som det er nu, har barnet en række stærke organisationer, der holder øje med, at dets rettigheder og tarv varetages politisk, og det er et område, der har høj grad af bevågenhed både hos beslutningstagere og i medierne. Noget tilsvarende findes ikke for deres forældre”.*

De emner vi har valgt at uddybe er:

Ad. 8 Fastsættelse af samvær

Ad. 9 Rammerne for det støttede samvær

Ad.10 Forældrehandleplaner

Mangel på hensyn til sagsbehandlingsfejl m.m. i retssagerne

Manglende reelle klagemuligheder over sagsbehandlingen: Borgmesterklager, ombudsmanden

Det er vigtigt for os at påpege, at vores ”problemkatalog” ikke er udtømmende. Der bør – foruden de emner vi med case har belyst og uddyber nedenfor – også være selvstændigt fokus på emner som f.eks.:

Manglende kulturelle hensyn

Manglende tilstrækkelig inddragelse af de ressourcer, der findes i familie og netværk

Manglende ligebehandling af forældre med funktionsnedsættelse ¹

At manglende helhedsperspektiv kan nedsætte anbragte børns forældres muligheder for at komme på arbejdsmarkedet eller de kan miste job pga. mødedeltagelse i dagtimerne m.m.

¹ Institut for Menneskerettigheder om ligebehandling af forældre med funktionsnedsættelse <http://menneskeret.dk/udgivelser/ret-vaere-foraeldre>

Når alt dette er sagt er det vigtigt for os at nævne, at vi heldigvis i dagligdagen møder mange eksempler på god sagsbehandling og gode faglige indsatser.

Men som der står i vejledningen til loven (Vejledning nr. 3 til Serviceloven) Pkt. 277:

"Der må generelt stilles store krav til sagsbehandlingen i sager om støtte til børn eller unge og deres familier, da der er tale om meget følsomme sager. Det er sager, der har stor indflydelse på de involveredes liv, og som ofte indeholder meget personlige og private oplysninger. Desuden er der under visse betingelser mulighed for at træffe afgørelser, som trods et manglende samtykke kan gennemføres over for forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år. Dette gør det særlig vigtigt, at sagsbehandlingen lever op til lovgivningens krav, og hvad der i øvrigt følger af god forvaltningsskik."

Så længe der fortsat er så mange fejl og mangler er vi derfor nødt til at fokusere på dette.

Ad.8 Fastsættelse af samvær

Vi oplever ofte, at samvær nedsættes på baggrund af reaktioner hos barnet efter samvær. Eller nedsættes drastisk ifm at barnet skal flyttes f.eks. fra institution til plejefamilie.

Vi uddyber dette emne med endnu en case – og med en refleksion om, hvad der kan ligge bag de reaktioner, som så ofte automatisk fører til nedsættelse af samværerne.

Børn	Dreng 3 år, anbragt som 2-årig.
Forældre	Enlig mor i 30'erne med anden baggrund end dansk, på kontanthjælp.

Denne dreng blev anbragt som to årig af egen drift fra Ankestyrelsen (på baggrund af to ældre anbragte søskende) efter et flertal i B og U havde ment, at man kunne arbejde i hjemmet med morens udfordringer.

Han anbringes på institution, og da han er ca. 3 år, findes en plejefamilie til ham.

Moren anker over afgørelsen om samvær med henvisning til dels, at hun er bekymret for sin søn, for det savn han vil lide af og dels tilbyder hun sig som en del af løsningen i forbindelse med, at han skal falde til og acceptere plejefamilien.

Hun efterspørger, med hjælp fra støttepersonen, i anken faglige begrundelser og teorier bag denne beslutning og påpeger at hun ved, at der også findes teorier om dobbelt- tilknytning.

Afgørelsen fastholdes af først forvaltningen og siden Ankestyrelsen.

Så sker der imidlertid det, at anbringelsen i plejefamilien efter et par måneder bryder helt sammen.

Drengen er nu tilbage på institution, og forvaltningen laver en ny afgørelse, hvor moren nu får samvær med drengen i sit eget hjem to hele dage om ugen, dette bl.a. med henblik på at kunne hjælpe ham bedst muligt, når han skal over i den plejefamilie, man nu skal finde til ham.

Kommentarer

Med dette eksempel mener vi, at det bliver tydeligt, at der i den grad ikke er én sandhed om, hvad der er det rigtige. Og vi finder det betænkeligt, at Ankestyrelsen efter vores erfaring i de allerfleste tilfælde følger forvaltningens afgørelser, uanset der i anken efterlyses faglig argumentation og analyse bag beslutningerne.

Hverken forvaltning eller ankestyrelse svarede i dette eksempel på morens efterspørgsel efter faglige argumenter.

Rigtig mange samværsafgørelser er identiske med den førstnævnte afgørelse i eksemplet ovenfor, ligesom samværene ofte sættes ned og ned pga. reaktioner, når børnene kommer hjem til institution eller plejefamilie efter samvær.

Søren Hertz, Børne- og ungepsykiater pegede i 2003 i artiklen: "Reaktioner hos plejebørn før og efter samvær med deres biologiske forældre – hvorfor? Og hvad kan vi gøre?" på, hvordan konteksten for samværene er af stor betydning. Herunder at det skaber utryghed i barnet, hvis ikke der er en for alle involverede tydelig kontekst. Og at det er sagsbehandleren, der har ansvaret for dette.

Som eksempel kan nævnes, hvordan en plejemors eventuelle utryghed ved samværene ubevidst kan overføres til barnet.

Nedenfor i afsnittet om rammer for samvær uddyber vi, hvordan vi desværre meget ofte oplever meget uklare rammer for samværene.

Vi har set nogle rigtigt gode resultater i sager, hvor psykologer har hjulpet forvaltningen med, i stedet for at nedsætte samvær efter reaktioner, at etablere et rigtigt godt samarbejde mellem de vigtige voksne i barnets liv – og dermed er kommet reaktioner til livs, som i mange tilfælde skyldes loyalitetskonflikter i barnet selv.

Dette kan ikke lade sig gøre i alle tilfælde, men vi oplever desværre som nævnt i pkt. 11, at forvaltningen slet ikke gør nok for at skabe rammerne for det ideelle samarbejde mellem anbringelsessted og biologiske forældre.

Forskning – bl.a. SFI rapport fra 2006 om sammenbrud i anbringelser af unge – påpeger manglen på tilstrækkelig inddragelse af biologiske forældre samt anbefaler at bruge disses ressourcer aktivt.

Dette på baggrund af, at biologisk familie har betydning som aktive ledsagere i barnets/den unges liv og at familien ofte er det mest centrale netværk, f.eks. hvis anbringelser bryder sammen.

Vi ved også, at de fleste anbragte børn efter det fyldte 18. år tager kontakt til/har brug for deres biologiske forældre, så der er mange gode grunde til at arbejde bedst muligt med relationen mellem børn og forældre.

Endelig kan samarbejde og udvidelse bidrage til udviklingen af forældreevnen. Samt til hjemgivelse, hvor det er det rigtige.

Ad. 9 Rammerne for det støttede samvær

Børn	Dreng nu 6 år, med anden etnisk baggrund end dansk, anbragt 3 måneder efter fødslen, har store vanskeligheder med følelsesmæssig regulering, koncentration m.m.
Forældre	Par med anden etnisk baggrund end dansk: Far, arbejder, mor kontanthjælpsmodtager. Familien har 2 ældre hjemmeboende børn.

Støtteperson kommer ind i sagen, da drengen er 6 år, og konstaterer, at forældrene har meget lidt indsigt i, hvorfor drengen er anbragt eller hvilke vanskeligheder han har. Dette trods en hel del undersøgelser af både drengen og forældrene – herunder forældrekompetenceundersøgelse med bevidst kulturel vinkel.

Forældrene har kæmpet for igen at få familiebehandling, som kommunen afslog, men Ankestyrelsen har i afgørelse på baggrund af anke pålagt kommunen, at forældrene får familiebehandling.

Familiebehandlingen er ved at være afsluttet og forældrene ønsker, at det de arbejder med mere bevidst indgår i det støttede samvær.

De har haft støtte til samvær i mange år, men der ligger i sagsakterne ingen samtykke til støtte eller konkretisering af, hvilke støttepunkter, der arbejdes med – derimod kan man af referater og journalnotater læse, hvordan forældrene mange gange har efterlyst fokus på, hvad det er de får støtte til. Samt at forældrene efterlyser løbende at kunne læse, hvad der skrives om samværene.

For det, som de oplever i den korte snak med samværskonsulenterne efter samvær, er, at "det er gået fint". Men deres samværsrammer har ikke udviklet sig meget i de 6 år og de halvårslige skriftlige statusrapporter fra samværskonsulenten siger noget andet.

Støtteperson hjælper forældrene med at bede om et møde om dette. På mødet forklarer forvaltningen forældrene, at der er tale om støtte til drengen, derfor er der ikke opstillet konkrete støttepunkter i forhold til forældrene.

Støtteperson hjælper forældrene med at påpege, at forskel på overvåget og støttet samvær bl.a. er, at støtten i sidstnævnte er til forældrene.

Støtteperson hjælper forældrene med at påpege, at forskel på overvåget og støttet samvær bl.a. er, at støtten i sidstnævnte er til forældrene.

Samt at det er på den baggrund, at forældrene ønsker dels konkrete fokuspunkter i forhold til støtten og dels som støtteredskab løbende at kunne få mulighed for at læse det, der beskrives om samværene, samt at der i de opfølgende feed-back-samtaler med samværskonsulenten ikke bare kort snakkes om, hvorvidt samværet "gik godt" men om det, de skal udvikle/har opnået m.m. som forældre.

Sagsbehandlerne afviser disse ønsker med, at det må være nok med feed-back-samtalen efter samværene og at forældrene hvert halve år modtager beskrivelser/status om samvær, og at der nu er skrevet kontrakt med samværsudbyderen, så det kan ikke være anderledes – og at man nok skal holde møde om det hvert halve år.

Kommentarer

Det er det helt almindelige billede vi møder: Forældre som gerne vil udvikle sig og lære gennem samværene – naturligvis også mhp at få udvidet samværene/bedret relationen til deres anbragte børn.

Og at de er oppe mod en ret generel praksis om, at de støttede samvær forvaltes på samme måde som de overvågede:

Der er en 3. person (samværskonsulent) til stede – ofte uden det er defineret, hvad der støttes i eller hvilken rolle støttepersonen skal have, hvor intervenserende osv.

Og hvor der tilgår forvaltningen beskrivelser og rapporter, uden de er gennemgået med forældrene.

Vi er helt enige i, at der skal passes godt på børnene, men det er vores erfaring, at det sker bedst, når der er helt klare rammer for samværene og at støtten reelt defineres og dermed opleves som støtte fremfor kontrol, hvilket samtidig kan bidrage til, at forældrene udvikler deres relation til børnene og deres forældrekompetencer.

Vi har nævnt § 54-støttepersonens rolle i samarbejdet med forvaltningen her, fordi mange forældre ikke kender deres rettigheder ift forskellen på det støttede og det overvågede samvær. Deres rettigheder til at blive inddraget i, hvad støtten skal bestå af, hvordan den skal evalueres osv.

Vi har set en del eksempler på kvantespring i forældres udvikling i samværene, hvor det støttede samvær og rammerne for det, er taget alvorligt og er blevet defineret.

Herunder eksempler på, hvilken meget stor betydning det har for forældres udvikling, at de føler sig trygge i samarbejdet og herunder trygge ved rammerne og personer involveret i samværene.

Igen må vi påpege, at vi heller ikke på dette område ser en modsætning i hvorvidt det kommer børnene eller forældrene til gode. Vi oplever et godt defineret, gensidigt samarbejde om det støttede samvær som en win-win-situation.

For en ordens skyld vil vi her nævne, at vi mener, at man med gode resultater kan arbejde på samme måde med det overvågede samvær, hvor det kan lade sig gøre.

Vi har et aktuelt eksempel på, at en far, efter at have haft overvåget samvær med sine døtre, overgår til støttet samvær. Med støttepersons aktive hjælp, bliver der foruden den mundtlige feedback etableret en løbende skriftlig feedback til faren.

Faren har anden etnisk baggrund end dansk og kan have problemer med både systemforståelse, sprog. Så det aftales med farens billigelse at skriftlig støttefeedback tilgår også § 54 støtteperson, som hjælper med at snakke feedbacken igennem med faren.

Allerede i nr. 2 tilsendte feedback fra samværskonsulent til § 54 -støtteperson om samværene, pointerer samværskonsulenten, at der har været store fremskridt, at man kan mærke at faren og § 54 støtteperson har snakket om problemerne, så faren nu har ændret det, som forrige feedback handlede om.

Tænk hvis man allerede som en del af overvågningen havde arbejdet på denne udvikling.

Igen er det vigtigt for os at nævne, at vi møder rigtig mange dygtige samværskonsulenter. Kritikken her går på de mangler vi oplever angående rammer og aftaler for det støttede samvær.²

² Se www.rift.center om temaarrangement (2015) om emnet – med oplægsholderes slides og RIFT's uddybede cases om emnet.

Ad.10 Forældrehandleplaner

Børn	Dreng 3 år, anbragt som 2-årig
Forældre	Enlig mor i 30'erne med anden baggrund end dansk, på kontanthjælp.

Da støtteperson kommer ind i sagen ifm. anbringelsen af den 2 årige dreng, ligger der, trods tidligere anbringelser af to ældre søskende, ingen forældrehandleplan i sagen.

Dette trods morens gentagne ønske om at få konkretiseret, hvad hun skal arbejde med ift at blive en bedre mor. Det er komplekst, da der er forskellige anbringelseskommuner og mors bopælskommune involveret. Og kommunerne skyder det at skulle udarbejde en forældrehandleplan rundt mellem hinanden.

Efter at have ønsket forældrehandleplan fra maj måned 2015 og henover sommeren at have klaget til borgmesteren over, at den ikke laves, loves moren, at den vil blive udarbejdet, når sagsbehandleren kommer fra sommerferie.

Der indkaldes dog først til møde om det i oktober 2015 og der fremlægges en handleplan, der først og fremmest handler om nogle punkter om samvær, som mor ikke umiddelbart kan genkende.

De målsætninger for sit forældreskab i øvrigt, som moren så længe har efterspurgt angives i planen alene således:

"Der arbejdes på, om xx skal have støtte med henblik på støtte i hendes forældreskab. Denne støtte bevilges af hjemkommunen."

Men denne kommune/morens hjemkommune, som hun for nyligt er tilflyttet, kender ikke til, hvilke vanskeligheder og udfordringer hos mor, der førte til anbringelserne.

Mor kom.m.enterer i samarbejde med støttepersonen manglerne på målsætninger m.m. og må selv arbejde på, at der koordineres mellem de 3 kommuner.

I skrivende stund over 1 ½ år efter at moren bad om en kvalificeret forældrehandleplan foreligger der ikke en sådan, der kan anvendes.

Dette trods at anbringelsesgrundlaget ift børnene først og fremmest handler om morens manglende kompetencer.

Kommentarer

Vi nævner igen § 54-støttepersonens aktive rolle, fordi forældre ofte ikke kender deres rettighed til en forældrehandleplan, og fordi den – som nævnt tidligere – oftest ikke udarbejdes på forvaltningens initiativ. Samt fordi planerne ofte ikke har en brugbar kvalitet.

Vi oplever som støttepersoner § 54 igen og igen, at forældre spørger os om, hvad de skal gøre, hvad der skal til for at de evt. igen kan blive fuldtidsforældre for deres børn.

Det er forvaltningen, der skal svare på dette i form af en forældrehandleplan med klare mål, indsatser og angivelse af, hvordan det evalueres. Om det så er en plan for udviklingen af forældreevnen ift samvær eller ift hjemgivelse.

Vi kan godt forstå, at det er svært at udarbejde en forældrehandleplan. Især da vi oplever, at det forudgående undersøgelsesarbejde ofte kan være fagligt mangelfuldt.

Men vi ser, at i sager, hvor det er klart beskrevet, hvad forældrene skal arbejde med, og hvor der sættes målrettet ind, kan der ske stor udvikling med forældrene.

Især hvor der leves op til (vejledningen til) lovens angivelse af, at en forældrehandleplan godt kan gå over flere lovområder, således at den også kan handle om behovet for at forældrene får f.eks. hjælp til gældssanering, får arbejdet med misbrug, får hjælp til deres parforhold osv.

Med beklagelse må vi desværre videregive, at vores erfaringer fortsat er meget "silo-opdelte" forvaltninger, der sender forældrene rundt fra forvaltning til forvaltning i stedet for at hjælpe med at koordinere indsatsen.

Mangel på hensyn til sagsbehandlingsfejl m.m. i retssystemet

Vi forudsætter at læserne kender en anbringelsessags vej gennem retssystemet: Fra Børne-ungeudvalget, til Ankestyrelsen og Byretten.

Mange vil nok mene, at en så grundig klagemulighed udgør en sikring af retssikkerheden.

Vi oplever desværre, at de alvorlige fejl og mangler som såvel statsrevisorerne peger på, og som vi oplister med vores case-eksempler Ikke opfanges af retssystemet.

Vi er opmærksomme på, at B og U, Ankestyrelse og Byret alene skal tage stilling til, om der skal anbringes, og med hvilken genbehandlingsfrist. Men vi mener og forældrene oplever, at der ofte er meget alvorlige fejl i grundlaget for disse alvorlige afgørelser og domme.

Eksempel

Børn	Pige anbragt som 3-årig, med anden etnisk baggrund end dansk, født for tidligt og med senfølger af dette.
Forældre	Par med anden etnisk baggrund end dansk, far, pensionist, med funktionsnedsættelse som følge af hjerneblødning, mor familiesammenført til far et par år inden graviditeten, driver kiosk i samarbejde med far.

Denne sag har vi omtalt i pkt. 2 (om akutanbringelse, der underkendes) og pkt. 4 om 2 forskellige forældrekompetenceundersøgelser med meget forskellige konklusioner

B og U afgør december 2012 at pigen skal anbringes med en genbehandlingsfrist på 1 år.

Ankestyrelsen og Byretten stadfæster anbringelsen foråret 2013. Med en etårig genbehandlingsfrist.

Ankestyrelsen påpeger manglen på en særskilt handleplan for forældrene (forældrehandleplan).

(nb! der udarbejdes først – efter klager og forhandlinger m.m. – en nogenlunde brugbar forældrehandleplan i foråret 2015).

En dommer (den børnesagkyndige) bemærker, at psykologundersøgelsen/forældrekompetenceundersøgelsen efter hans vurdering er mangelfuld.

B og U genbehandler sagen i maj 2014. Forældrene og deres advokat redegør for den manglende sagsbehandling og uudnyttede udviklingsmuligheder samt kan fremvise resultaterne af efter eget initiativ at have deltaget i kurser om præmature børn m.m.

De børnesagkyndige stiller forvaltningen spørgsmål ift. de ukonkrete planer og mål for hhv. det støttede samvær og manglende kvalificeret forældrehandleplan. Pga. morens tydelige ressourcer under udvikling nedsættes genbehandlingsfristen til ½ år.

I dette mere end halve år – der bl.a. er henover sommerferien – oplever familien, at sagsbehandlingen næsten går i stå

I dette mere end halve år – der bl.a. er henover sommerferien – oplever familien, at sagsbehandlingen nærmest går i stå

*Da sagen skal for B og U igen **oktober 2014 (udskydes til december 2014, fordi forvaltningen har glemt at bestille tolk til B og U mødet)** er familiebehandling således ikke kommet i gang – og B og U stadfæster anbringelsen nu med 1 års genbehandlingsfrist, selvom det er forvaltningens langsommelighed, der er årsagen til, at der ikke umiddelbart kan vises hurtig fremdrift i dokumentationen for en bedre relation mellem mor og datter.*

Det lykkes ved meget ihærdig egen indsats fra forældre og med hjælp fra støtteperson § 54 dels både at få forhandlet, at samværsrammerne ændres, så der faktisk bliver tale om støttet samvær samt at få sat mere intensivt ind med familiebehandling og et samarbejde mellem familiebehandler og samværsstøtte.

Der forhandles ligeledes meget aktivt fra forældreside, støttet af støtteperson, for at få indflydelse på, at helhedsperspektiv sikres ved valget af undersøger til fornyet forældrekompetenceundersøgelsen. Se pkt. 4 ovenfor om forældrekompetenceundersøgelser.

*På baggrund af forældrekompetenceundersøgelsens anbefalinger hjemgives pigen **sensommeren 2016**, 6 år gammel, til moren, der er blevet skilt (men har god forbindelse til faren).*

Kommentarer

På baggrund af vores erfaringer vurderer vi, at denne historie er atypisk på den måde, at der faktisk er repræsentanter i retssystemerne, der ser/påtaler, at sagsbehandlingen ikke er tilstrækkeligt kvalificeret.

Men historien er samtidig typisk på den måde, at det f.eks. ikke får konsekvenser for genbehandlingsfristens længde, at det så tydeligt er forvaltningen, der ikke har gjort sit arbejde f.eks. i perioden maj 2015 – december 2015, hvorefter genbehandlingsfristen sættes op igen.

I denne sag var det meget smertefuldt også for den lille pige, som i lange perioder ikke spiste tilstrækkeligt, måtte have proteindrik osv. - hvilket ikke har været tilfældet, efter hun kom hjem.

Pigen fik ikke fra forvaltningen svar på sine gentagne spørgsmål om, hvorfor hun ikke kunne bo hos sin mor, men måtte nøjes med forældrenes/plejeforældrenes svar om, at det var noget, kommunen havde bestemt.

Den sidste del af anbringelsestiden efterspurgte pigen konstant, hvornår hun kunne bo hjemme igen.

Vi er opmærksomme på, at retsinstanserne udelukkende skal afgøre om der skal anbringes samt sætte tidsrummet ift genbehandlingsfrist, MEN vi efterlyser, at retsinstanserne var mere analytiske og kritiske overfor det grundlag, der fremlægges.

Det er vores påstand, at denne sag kunne være endt med fortsat anbringelse, hvis ikke forældrene selv, støttet af støtteperson, vedholdende havde arbejdet for forbedringer og helhedsperspektiv i sagsbehandlingen.

De mangler på kvalificerede børneundersøgelser, børnesamtaler, handleplaner og opfølgninger, som Rigsrevisionen peger på med deres beretning, er gået forbi diverse retsinstanser.

Nogle gange henstilles der fra hhv B og U, Ankestyrelsen og Byretten om indsatser, men det følges langt fra altid op – og det har ingen konsekvenser for kommunen ikke at følge henstillinger m.m., men meget store konsekvenser for hhv. børn, unge og forældre.

De sidste års lovændringer med muligheder for fortsat anbringelse (barndommen ud (§ 68 a)) og nedsatte krav til grundlaget for tvangsadoption er for os uhyggelige i perspektivet af, at der i grundlaget i anbringelserne forinden kan være sket masser af fejl og være utallige mangler i sagsbehandlingen, som angivet i eksemplet.

Vi tror, at nogle af problemerne handler om manglende faglighed ift hvilke indsatser, man kan sætte ind overfor forældrene/familierne. Vi oplever at fokus på barnet har ført til, at Børne-familieafdelingerne ikke er tilstrækkeligt klædt på, ift. hvilke afdækninger og indsatser, de kan sætte ind med ift forældrene.

Ofte fremhæves i indstillingerne til sagerne, at der har været indsat "massiv hjælp og støtte" til forældrene. Men når man går det efter i sømmene, kan der være tale om kun x antal samtaler eller som i pkt. 1 nogle konsulenter, der snarere kontrollerede end hjalp.

De forældre, vi støtter, har ofte selv bedt om hjælp og støtte uden at have oplevet at modtage det, og de bliver meget provokerede af f.eks. i byretten at høre Ankestyrelsens advokat eller kammeradvokaten sige, at "alt er forsøgt".

Vores egne oplevelser af, at der ikke er faglig viden nok om, hvad der kan sættes ind med, understøttes af nylig oplevelse af indlæg på FORSA Nordic's³ og NOUSA's

3 FORSA (Foreningen for forskning i socialt arbejde) for forskere, praktikere og politikere indenfor det sociale område holder bl.a. konferencer sammen med FORSA Nordic og NOUSA (The Nordic Association of School of Social Work)

konference november 2016, hvor der fra flere oplægsholderes side blev fokuseret på, at det ikke er så enkelt at vide, lige netop hvad der virker. Herunder blev de mange evidensbaserede metoder, som skiftende socialministre/Socialstyrelsen i Danmark har fokus på, problematiseret med henvisning til kontekstens store betydning. Dette store emne nævner vi, fordi vi i den sammenhæng mener, at det er krænkende for forældres retssikkerhed, når der i indstilling og i retssalen konstateres, at alt er prøvet - uden faglig perspektivering eller problematisering.

Manglende reelle klagemuligheder over sagsbehandlingen: Borgmesterklager, ombudsmanden

Som vi tidligere har angivet med pkt. 277 fra vejledningen til loven, så bør sagsbehandlingen på dette følsomme område være ekstra omhyggelig.

Som også tidligere påvist er det desværre ikke vores oplevelse, at det er tilfældet.

Igen må vi fremhæve, at vi også møder god sagsbehandling og vi anerkender, at det er udfordrende at sagsbehandle på dette svære og komplekse område.

Men vi oplever desværre gang på gang alvorlige fejl i sagsbehandlingen.

Udover på de i case-samlingen nævnte områder, også i det daglige arbejde med møder, skriftlig kommunikation m.m.

Forældrene, vi følges med, oplever desværre gang på gang, at blive mødt ikke-venligt, ikke-forstående, ikke at blive lyttet til osv.

Når det så skaber en naturlig frustration og vrede hos forældrene, kan man ofte læse i journalnotatet, at forældrene udviser stor vrede og aggression, råber, må hentes af rådhusbetjenten osv.

Men der står sjældent/aldrig noget om den afvisende holdning forældre kan blive mødt med fra forvaltningens side – og som vi er vidner til.

Vi tror naturligvis ikke, at sagsbehandlere med vilje er negative over for forældre, men vi er optaget af, hvordan psykolog og forfatter Dorthe Birkemose bl.a. i sin bog: "Når gode mennesker handler ondt" (Syddansk Universitetsforlag, 2013) beskriver, hvordan afmægtighed og pres kan føre til en forråelseskultur.

Vi oplever desværre sådanne kulturer, når vi følges med forældre til møder, modtager breve sammen med dem i e-boks m.m.

Der kan derfor opstå et behov for at klage over sagsbehandlingen. Foruden over ovennævnte oplevelser, over mangler på afgørelser, handleplaner osv. som nævnt i eksemplerne.

Som nævnt i case under pkt. 7 fører klager til borgmesteren ofte til lovning på handling, som efterfølgende ikke udføres.

I to sager har vi oplevet, at da familierne klagede videre til ombudsmanden, var resultatet det samme. Ombudsmanden påpegede, at nu havde forvaltningen jo lovet, at der ville blive udarbejdet en handleplan og/eller en forældrehandleplan, så kan ombudsmanden ikke gøre yderligere. På vores efterfølgende telefonopkald til Ombudsmanden om, hvad så med det år, der allerede var overskredet ift den lovpligtige plan, fik vi det mundtlige svar, at det ikke er Ombudsmandens opgave at "komme efter kommunerne" men at sikre en god sagsbehandling fremover.

På spørgsmålet om, hvad forældrene skulle gøre, hvis kommunerne ikke effektuerede løftet om handleplaner, svarede Ombudsmanden, at så kunne man klage igen. Hvilket betyder først klage til borgmesteren og så evt. videre til Ombudsmanden. Men det er sårbart og angstprovokerende for forældrene gang på gang at klage til de myndigheder, der har magten over deres børn.

Vores pointe er, at der synes at mangle en reel klagemulighed over sagsbehandlingen, og at der bør være konsekvenser for kommunerne, når/hvis de ikke overholder loven.

Børnesager – hvor er retsstaten?

Konference om retssikkerheden i anbringelsessager

Valby Kulturhus, tirsdag den 10. januar 2017, kl. 10.00 - 15.30

Konferencens vært: Trine Torp, SF

Denne casesamling er udarbejdet i forbindelse med denne konference.

Baggrund

Rigsrevisionen afgav i 2015 beretning om indsatsen over for anbragte børn. Statsrevisorerne rettede på baggrund af beretningen i august 2016 skarp kritik af kommunernes sagsbehandling i anbringelsessager. Rigsrevisionen har bl.a. fokus på, at ministeriet ikke har overholdt sin ressorttilsynspligt og ikke har understøttet kommunernes sagsbehandling tilstrækkeligt. Beretningen har eksempler på sagsbehandlingsområder, der ofte ikke lever op til lovens krav: Børnefaglige undersøgelser, opfølgning og handleplaner, hjemgivelsesplaner og børnesamtaler. Konferencen vil supplere med eksempler på lignende mangelfuld sagsbehandling over for forældre til anbragte børn.

Formål

Formålet med konferencen er at sætte fokus på omfanget af mangel på retssikkerhed og komme med bud på, hvordan vi kan forbedre retssikkerhed til gavn for både børn og forældre.

Tilmelding

www.rift.center

Der er et begrænset antal pladser: Når vi har modtaget din tilmelding får du en mail som bekræfter, at vi har modtaget din tilmelding.

Betaling

Det er gratis at deltage, men der skal betales 100 kr. for kaffe og sandwich, hvis du ønsker dette. Når du får besked om, der er plads på konferencen, får du samtidig information om evt. betaling af dette.

Program

Konference om retssikkerheden i anbringelsessager

10. januar 2017, kl. 10.00–15.30

09.30 - 10.00	Ankomst, registrering og kaffe
10.00 - 10.10	Velkomst v/Trine Torp, SF og Merete Kampmann, bestyrelsesmedlem i Retspolitisk Forening
10.10 - 10.40	Cand.jur. Bente Adolphsen: <i>Børnesager med udgangspunkt i Rigsrevisionens rapport</i>
10.40 - 11.10	Advokat Thorbjørn Thomsen: <i>Erfaringer fra praksis</i>
11.10 - 11.25	Kaffepause
11.25 - 11.55	Psykolog Henry Drøscher: <i>En psykologs erfaringer fra børnesager</i>
11.55 - 12.25	Socialdirektør Erik Kaastrup-Hansen fra Foreningen af Socialchefer: <i>Anbringelsessager set fra kommunernes perspektiv</i>
12.30 - 13.00	Frokostpause
13.00 - 13.30	Henrik Horster, ankechef i Den Sociale Ankestyrelse/inviteret
13.30 - 14.00	Elisabeth Eneroth, visiting researcher, Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet, juris licentiat i socialret, Juridiska fakulteten, Lunds Universitet: <i>Ungapå hemförvård eller boende. Om rättssäkerhet, legitimit och tillit vid beslut om ungas vård</i>
14.00 - 15.30	Hvordan forbedrer vi retssikkerheden på anbringelsesområdet? Paneldebat med spørgsmål fra salen

Panel

Mette Valentin, socialpolitisk konsulent og debattør
Henrik Horster, Den Sociale Ankestyrelse/inviteret
Erik Kaastrup-Hansen, Foreningen af Socialchefer
Trine Torp fra SF, social- og ligestillingsordfører
Karina Adsbøl fra DF, handicap- og ligestillingsordfører og bl.a. medlem af Social- og Indenrigsudvalget

Ordstyrer

Erling Frederiksen (RIFT)

Arrangører

Retspolitisk Forening
Foreningen for Social Retssikkerhed RIFT (Foreningen for retssikkerhed i familiers trivsel)

Sat ud på et Sidespor: Om manglende retssikkerhed i anbringelsessager
Udarbejdet af Foreningen RIFT (Retssikkerhed i Familiers Trivsel) ved
Rikke Skovgaard-Bech, paragraf 54-støtteperson,
Susanne Munck, paragraf 54-støtteperson 2016

Udarbejdet i forbindelse med
Konferencen Børnesager - hvor er retsstaten?
Konference om retssikkerheden i anbringelsessager
10. Januar 2017

Arrangeret af
Retspolitisk Forening
Foreningen for Social Retssikkerhed
Foreningen RIFT (Retssikkerhed i Familiers Trivsel)

Omslag og illustration
Malerier af Jenny Malena Högberg,
Omslag og grafik Susie Mikkelsen, www.collagemageri.dk

Case-samlingen kan rekvireres hos
RIFT
info@rift.center
downloades fra rift.center

Kontakt for yderligere informationer
Susanne Munck, formand for RIFT, tlf.: 40 75 07 58

2014-2015